

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē
॥ ēkōnaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkōnaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

śrīrāmalakṣmaṇayōrvārtālāpaḥ

athāśramādupāvr̥tta -

mantarā raghunandanah |
paripapraccha saumitriṃ
rāmō duḥkhādidam vacaḥ || 3.59.1 ||

tamuvāca kimartham tva -

māgatō'pāsya maithilīm |
yadā sā tava viśvāsād
vanē virahitā mayā || 3.59.2 ||

dr̥ṣṭvaivābhyāgataṃ tvām mē

maithilīm tyajya lakṣmaṇa |
śaṅkamānaṃ mahat pāpaṃ
yatsatyam vyathitaṃ manaḥ || 3.59.3 ||

sphuratē nayanam savyam

bāhuśca hṛdayam ca mē |
dr̥ṣṭvā lakṣmaṇa dūrē tvām
sītāvirahitaṃ pathi || 3.59.4 ||

ēvamuktastu saumitri -
 rlakṣmaṇaḥ śubhalakṣaṇaḥ |
 bhūyō duḥkhasamāviṣṭō
 dukhitaṃ rāmamabravīt || 3.59.5 ||

na svayaṃ kāmakārēṇa
 tām tyaktvāhamihāgataḥ |
 pracōditastayaivōgrai -
 stvatsakāśamihāgataḥ || 3.59.6 ||

āryēṇēva parikruṣṭaṃ
 lakṣmaṇēti suvisvaram |
 paritrāhīti yadvākyam
 maithilyāstacchrutiṃ gatam || 3.59.7 ||

sā tamārtasvaram śrutvā
 tava snēhēna maithilī |
 gaccha gacchēti māmāśu
 rudatī bhayaviklavā || 3.59.8 ||

pracōdyamānēna mayā
 gacchēti bahuśastayā |
 pratyuktā maithilī vākya -
 midam tat pratyayānvitam || 3.59.9 ||

na tat paśyāmyaham rakṣō
 yadasya bhayamāvahēt |
 nirvṛtā bhava nāstyētāt
 kēnāpyētadudāhṛtam || 3.59.10 ||

vigarhitaṃ ca nīcaṃ ca
 kathamāryō'bhidhāsyati |
 trāhīti vacanaṃ sītē
 yastrāyēt tridaśānapi || 3.59.11 ||

kinnimittaṃ tu kēnāpi
 bhrāturālambya mē svaram |
 visvaram vyāhṛtaṃ vākyaṃ
 lakṣmaṇa trāhi māmiti || 3.59.12 ||

rākṣasēnēritaṃ vākyaṃ
 trāsāt trāhīti śōbhanē |
 na bhavatyā vyathā kāryā
 kunārījanasēvitā || 3.59.13 ||

alaṃ viklavatāṃ gantuṃ
 svasthā bhava nirutsukā |
 na cāsti triṣu lōkēṣu
 pumān yō rāghavaṃ raṇē || 3.59.14 ||

jātō vā jāyamānō vā
 saṃyugē yaḥ parājayēt |
 ajēyō rāghavō yuddhē
 dēvaiḥ śakrapurōgamaiḥ || 3.59.15 ||

ēvamuktā tu vaidēhī
 parimōhitacētanā |
 uvācāśrūṇi muñcantī
 dāruṇaṃ māmidaṃ vacaḥ || 3.59.16 ||

bhāvō mayi tavātyartha -
 pāpa ēva nivēśitaḥ |
 vinaṣṭē bhrātari prāptuṃ
 na ca tvaṃ māmavāpsyasē || 3.59.17 ||

saṅkētād bharatēna tvaṃ
 rāmaṃ samanugacchasi |
 krōśantaṃ hi yathātyarthaṃ
 nainamabhyavapadyasē || 3.59.18 ||

ripuḥ pracchannacārī tvaṃ
 madarthamanugacchasi |
 rāghavasyāntaraṃ prēpsu -
 stathainaṃ nābhipadyasē || 3.59.19 ||

ēvamuktastu vaidēhyā
 saṃrabdhō raktalōcanaḥ |
 krōdhāt prasphuramāṇōṣṭha
 āśramādabhinirgataḥ || 3.59.20 ||

ēvaṃ bruvāṇaṃ saumitriṃ
 rāmaḥ santāpamōhitaḥ |
 abravīd duṣkṛtaṃ saumya
 tāṃ vinā tvamihāgataḥ || 3.59.21 ||

jānannapi samarthaṃ māṃ
 rakṣasāmapavāraṇē |
 anēna krōdhavākyēna
 maithilyā nirgatō bhavān || 3.59.22 ||

nahi tē parituṣyāmi
 tyaktvā yadasi maithilīm |
 kruddhāyāḥ paruṣaṁ śrutvā
 striyā yat tvamihāgataḥ || 3.59.23 ||

sarvathā tvapanītaṁ tē
 sītayā yat pracōditaḥ |
 krōdhasya vaśamāgamyā
 nākarōḥ śāsanam mama || 3.59.24 ||

asau hi rākṣasaḥ śētē
 śarēṇābhihatō mayā |
 mṛgarūpēṇa yēnāha -
 māśramādapavāhitaḥ || 3.59.25 ||

vikṛṣya cāpaṁ paridhāya sāyakaṁ
 salīlabāṇēna ca tāḍitō mayā |
 mārḡiṁ tanuṁ tyajya ca viklavasvarō
 babhūva kēyūradharaḥ sa rākṣasaḥ || 3.59.26 ||

śarāhatēnaiva tadārtayā girā
 svaram mamālambya sudūrasuśravam |
 udāhrtaṁ tad vacanaṁ sudāruṇaṁ
 tvamāgatō yēna vihāya maithilīm || 3.59.27 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
 aranyakāṇḍē ēkōṇaṣaṣṭitamah sargaḥ ||